

CYNGOR TREF PORTHMADOG

ADRODDIAD BLYNYDDOL 2025 – 2026

Cynnwys

1	Croeso
2	Ardal Porthmadog
3	Cyfrifoldebau
4	Cae Pawb
5	Bryn Coffa
6	Cae Chwarae Bodawen
7	Aelodau Cyngor Tref Porthmadog
8	Staff a Chyfarfodydd y Cyngor
9	Gwefan y Cyngor ac Aelodaeth Allanol
10	Cyllid a Gwariant Atebolrwydd
11	Mantolen 2025 – 2026
12	Ffurflen Flynyddol 2025 – 2026
13	Cyfraniadau
14	Materion Polisi
15	Codi Materion gyda Chyngor Gwynedd ac Asiantiaethau eraill
16	Ceisiadau Cynllunio
17	Diffibrilwyr
18	Cynlluniau ar gyfer y dyfodol

Croeso

Mae ardal Cyngor Tref Porthmadog yn cynnwys tref Porthmadog yn ogystal â phentrefi Borth-y-Gest, Morfa Bychan, Pwllgoleulas a Thremadog.

Codwyd Tremadog ar dir a gipiwyd o'r môr ar ôl i William Alexander Madocks gwblhau'r morglawdd neu'r Cob dros aber Afon Glaslyn neu'r Traeth Mawr yn 1811. Tyfodd Porthmadog wedyn yn sgil datblygu diwydiant llechi Blaenau Ffestiniog fel porthladd ar gyfer allforio'r garreg las i bedwar ban byd. Yn ystod y cyfnod hwn hefyd roedd Porthmadog a Borth-y-Gest yn ganolfannau adeiladu llongau masnach o bwys.

Cyrchfan boblogaidd i ymwelwyr yw'r ardal erbyn hyn wrth iddynt heidio am draethau godidog Bae Tremadog neu am fynyddoedd a chlogwyni heriol Eryri. Mae yma amrwyaeth o lety yn ogystal â bwytai a thafarndai sy'n cynnig prydau diddorol, blasus a fforddiadwy.

Bro Gymraeg yw Porthmadog gyda'r iaith a'r diwylliant yn greiddiol i'w hunaniaeth. Dyma fu cartref Eifion Wyn a William Jones Tremadog, Alltud Eifion - a Percy Bushe

Shelley hefyd yn ei dro. Bu Twm o'r Nant yn troedio'r ardal a dyma fan geni Thomas Edward Lawrence o Arabia a'r tenor adnabyddus, Rhys Meirion.

Mae Porthmadog wedi'i gefeillio â thref Wiclo (Cill Mhantáin) yn Iwerddon.

Felly dewch i ardal Porthmadog i brofi ein diwylliant unigryw, ein hanes cyffrous a'r golygfeydd ysblennydd. Chewch chi mo'ch siomi.

Ardal Porthmadog

Disgrifiad o'r ardal sy'n cael ei chynrychioli gan y Cyngor.

Mae ardal Cyngor Tref Porthmadog yn cynnwys tref Porthmadog ei hun yn ogystal â phentrefi Borth-y-Gest, Morfa Bychan, Pwllgoleulas a Thremadog.

Mae Porthmadog a Thremadog yn drefi cymharol newydd ac roedd 2011 yn flwyddyn bwysig wrth i'r ardal ddathlu dauganmlwyddiant adeiladu'r Cob enwog gan William Alexander Madocks.

Tref harbwr yw Porthmadog ac mae'r ardal yn gyrchfan twristaidd boblogaidd. Mae miloedd yn heidio yma bob blwyddyn, boed i ymweld â'r traethau a'r mynyddoedd, i

fwynhau'r siopau a'r bwytaï amrywiol, neu i gael blas ar yr hanes diwylliannol a diwydiannol cyfoethog sy'n perthyn i'r ardal.

Yr harbwr yw canolbwynt Porthmadog. Oni bai am yr harbwr ni fyddai Porthmadog yn bod fel tref. Yn ei ddydd roedd yr harbwr yn ferw o weithgaredd fel porthladd prysurau'r byd am allforio llechi ac fel cartref i'r diwydiant adeiladu llongau ddatblygodd yn ei sgil. Heddiw llongau pleser sydd wedi angori yn harbwr Porthmadog ac mae yna dawelwch hyfryd i'w gael o droedio ar hyd y cei gan ddychmygu'r prysurdeb a fu a'r ffyniant ddeilliodd o hynny. Mae ymweliad â'r Amgueddfa Fôr gerllaw yn gyfle i ail-fyw'r gorffennol a dysgu mwy am hanes morwrol unigryw harbwr Porthmadog.

Mae'r iaith Gymraeg yn iaith fyw ac yn rhan bwysig o ddiwylliant a hunaniaeth trigolion Porthmadog a'r ardal.

Mae tref Porthmadog wedi gefeillio â thref Wiclo yn Iwerddon. Gefeillwyd Porthmadog â Wiclo yn 2006 pan arwyddwyd siarter o gyfeillgarwch a chydweithio rhwng cynghorau'r ddwy dref. Mae'r siarter i'w gweld yn Y Ganolfan ym Mhorthmadog ac yn Neuadd y Dref yn Wiclo. Ers hynny bu mynych ymweliadau rhwng y ddwy dref wrth i gorau, bandiau ac amrwyiol gymdeithasau deithio'n ôl ac ymlaen dros Fôr Iwerddon gan greu cysylltiadau a chyfarfod â ffrindiau hen a newydd. Mae Clybiau Hwyllo'r ddwy dref yn gyfarwydd â'i gilydd ers blynyddoedd ac mae'r cysylltiad wnaed rhwng Gwasanaethau Tân Porthmadog a Wiclo yn un o lwyddiannau mawr y gefeillo.

Ewch i www.porthmadog.co.uk i gael golwg ar arweinlyfr Porthmadog ac i gael mwy o wybodaeth am y dref.

Cyfrifoldebau:

Cynhelir cyfarfodydd Cyngor Tref Porthmadog fel arfer ar yr ail ddydd Mawrth o bob mis yn Ystafell Glaslyn, y Ganolfan, Porthmadog am 19:00. Mae cyfarfodydd y Pwyllgor Llawn yn cael eu cynnal yn rhithwir ar Microsoft Teams. Mae'r cyfarfodydd hyn yn agored i'r cyhoedd a chyhoeddir y Rhaglen ar gyfer y cyfarfodydd ar wefan y Cyngor, yn yr hysbysfwrdd y tu allan i'r Ganolfan ac yn yr hysbysfwrdd ger y Parc. Anogir y cyhoedd i gysylltu â'r Cyngor gyda'u sylwadau neu pryderon ac mae'r Cyngor yn credu ei bod hi'n hanfodol cael perthynas dda gyda'r etholwyr.

Mae Cyngor Tref Porthmadog yn gyfrifol am ddarparu amrywiaeth o wahanol wasanaethau o fewn yr ardal y mae'n ei gynrychioli ac yn gweithredu yn agored a

thryloyw er budd ac ar ran y gymuned gyfan.

Rhai o gyfrifoldebau Cyngor Tref Porthmadog yw:

- Gosod y praesept, sef y dreth ddomestig sy'n cael ei ddosbarthu i'r Cyngor Tref bob blwyddyn.
- Cyflwyno sylwadau ar geisiadau cynllunio sy'n cael eu cyflwyno i'r awdurdod cynllunio.
- Cynnal a chadw ein tiroedd a'n heiddo sef Cae Pawb, Bryn Coffa, Cae Chwarae Bodawen a'r llwybrau cyhoeddus sy'n dod o dan gyfrifoldeb Cyngor Tref Porthmadog.
- Mae Cyngor Tref Porthmadog yn gweithio mewn partneriaeth gyda grwpiau cymunedol a gwirfoddol er lles yr amgylchedd, yr amgylchfyd a'r gymuned.

Mae gan Gyngor Tref Porthmadog yr is bwyllgorau canlynol :

Pwyllgor Cyllid ac Amcanion Cyffredinol a Phwyllgor Eiddo. Maent yn cyfarfod 4 gwaith y flwyddyn.

Mae'r Pwyllgor Cyllid ac Amcanion Cyffredinol yn trafod bob agwedd o waith ariannol y Cyngor Tref gan archwilio'r cyfrifon, holi'r Clerc am wariant a derbyniadau a gwneud argymhellion am arbedion. Bydd y Pwyllgor yn ystyried Cyflog y Clerc yn flynyddol yn unol â'i chytundeb gwaith a gwneud argymhellion i'r Cyngor llawn. Maent yn monitro gwariant ac incwm gan wneud argymhellion ar gyfer trafodaethau llawn ar osod lefel y Preasept yn flynyddol. Yn achlysurol byddant hefyd yn trafod ceisiadau cynllunio sydd â dyddiad cau cyn cyfarfod llawn o'r Cyngor ac unrhyw fater ariannol arall sydd angen sylw.

Mae'r Pwyllgor Eiddo yn trafod holl agweddau eu cyfrifoldebau ynglŷn â chynnal a chadw'r eiddo canlynol:

Cae Chwarae Bodawen, Bryn Coffa (Cofeb y ddau Ryfel Byd), Cerflun Mr Madocks, llwybrau'r ardal maent yn gyfrifol amdanynt, y llochesi bws maent yn gyfrifol amdanynt a Rhandiroedd Cae Pawb.

Cae Pawb:

Rhandiroedd Cyngor Tref Porthmadog yw Cae Pawb a leolir ym mhen ddwyreiniol Stryd Wesla ar y ffordd i weithfydd Rheilffordd Ucheldir Eryri heibio i Siop Darlun ac ar y chwith wrth safle Dŵr Cymru.

Mae rhandiroedd Cae Pawb yn bodoli ers 1897 a mae garddwyr Tref Porthmadog wedi bod yn garddio ar y safle yn ddi-dor ers hynny. Bellach mae ymysg y rhandiroedd hynaf yng Nghymru.

Yn sgil ymchwilio i hanes Cae Pawb canfuwyd bod y tir wedi cael ei brynu gan Y Cyngor Tref am £315 mewn arwerthiant o diroedd Stâd Tremadog yn 1921. Bu'n rhaid cael benthyciad gan y Weinyddiaeth lechyd er mwyn ei brynu fel gerddi llysiau ar gyfer trigolion Porthmadog

Hanner cant a thri o rhandiroedd sydd yng Nghae Pawb gyda phob un wedi ei osod. Neulltuir y rhandiroedd i drigolion dalgylch y Cyngor Tref sef Cod Post LL49.

£25 ydi rhent blynyddol am blot mawr ar y rhandiroedd ond oherwydd bod cymaint o alw am y plotiau mae'r Cyngor Tref wedi dechrau creu plotiau llai am £12.50 y flwyddyn i arddwyr newydd. Mae £3 o'r rhent yn mynd i Gymdeithas Rhandiroedd Cae Pawb er mwyn costau cynnal a chadw.

Mae yna bwyllgor o denantiad, Pwyllgor Rhandiroedd Cae Pawb, sydd yn gofalu am y safle.

Mae deg person yn aros am plot i ddod yn rhydd sydd yn dangos bod gofyn ymysg y boblogaeth lleol am darn o dir i'w gyneafu. Os dymunwch fod ar y rhestr aros, cysylltwch â'r clercc ar clerccyngtreport@gmail.co

Mae rhandiroedd Cae Pawb wedi cael sylw yn ddiweddar yn sgil rhaglen deledu S4C Garddio a Mwy. Gwahoddwyd un o denantiaid mwyaf cynhyrchiol Cae Pawb, gŵr ifanc o'r enw Rhys Rowlands, fel gwestai a chyflwynydd rheolaidd ar y rhaglen a bu'n llwyddiannus iawn yn rhannu ei wybodaeth helaeth ac yn arddangos ei sgiliau garddio mewn dull naturiol a phroffesiynol iawn.

Ar Fedi 18 2022 cynhaliwyd diwrnod agored yng Nghae Pawb er mwyn codi arian i Eisteddfod Genedlaethol Llŷn ac Eifionydd 2023 ac i Gymdeithas Rhandiroedd Cae Pawb. Roedd yn gyfle i'r tenantiaid i agor eu gerddi i'r cyhoedd er mwyn dangos ffrwyth eu llafur. Gosodwyd byrddau gwerthu cynnyrch wrth y fynedfa a chasglwyd dros £400 ar y diwrnod.

Ers hynny mae diwrnod agored wedi ei gynnal yn flynyddol ar y rhandiroedd ar ddiwedd yr Haf neu yn yr Hydref. Bydd dros cant o bobl lleol ac ymwelwyr yn mynychu'r digwyddiad bob blwyddyn. Mai'n braf gweld y diddordeb a'r balchder sydd

gan y trigolion lleol yn y rhandiroedd. Bydd cynnyrch o'r gerddi yn cael ei werthu yn ystod y dydd a bydd dros £500 yn cael ei gasglu yn flynyddol i'w rannu rhwng Cymdeithas Rhandiroedd Cae Pawb ac elusennau lleol.

Grantiau:

Bu Cymdeithas Rhandiroedd Cae Pawb yn llwyddiannus yn eu cais am grant gan Gronfa Rhandiroedd Cyngor Gwynedd yn ystod 2025. Defnyddiwyd yr arian ar gyfer stanciau pren a metal i atgyweirio ffensus ar ol difrod a achoswyd ar ol stormydd yn ystod gaeaf 2024-5.

Mae'r Cyngor Tref yn ariannu y gost o ddifa pla llygod mawr ar y safle yn flynyddol. Byddent hefyd yn cyfrannu at sgipiau yn achlysurol i gael gwared o wastraff o'r safle. Mae gan y Cyngor Tre a Chymdeithas Rhandiroedd Cae Pawb bolisi amgylcheddol. Bydd unrhyw wastraff metal yn cael ei gasglu gan gwmni sgrap. Anogir y garddwyr i gompostio gwastraff gwyrdd ac i gasglu dwr glaw i ddyfrio eu cynnyrch.

Yn anffodus cafwyd difrod ar y safle yn ystod Gaeaf 2026-6 ar ol i fandaliaid fynd i'r safle yn ystod y nos i gynnu tan ac i ddifrodi sawl plot. Bu'r Cyngor Tref a'r Clerc yn cyd-weithio gyda'r garddwyr a'r heddlu yn ystod y cynod anodd yma. Mae'r Cyngor Tref am wario ar giat uwch i'r safle er mwyn ei gwneud yn anoddach i gael mynediad anghyfreithlon i'r safle.

Bryn Coffa:

Cofgolofn Tref Porthmadog i'r rhai a gollodd eu bywydau yn y ddau Ryfel Byd yw Bryn Coffa. Mae'r Groes i'w gweld yn glir uwchlaw'r ffordd ar Ynys Galch wrth deithio o Borthmadog i gyfeiriad Tremadog ger Ysgol Eifionydd.

Rhoddwyd y golofn yn rhodd i'r dref gan deulu o Borthmadog a gollodd fab yn y Rhyfel Mawr. Yma cynhelir gwasanaeth Sul y Cofio bob blwyddyn.

Yn ddiweddar gosodwyd canllaw ar y llwybr at y gofeb a rhoddwyd concriid ar ei wyneb.

Yn dilyn cais gan y gangen lleol o'r Llenng Brydeinig, tocwyd ychydig ar y coed o gwmpas Bryn Coffa yn ystod yr hydref yn 2025 er mwyn i'r Groes fod yn fwy gweladwy o'r ffordd yn ystod gwasanaeth Sul y Cofio.

Ar y wal ger gwaelod y grisiau ceir côd QR sydd yn rhoi mynediad i chi i historypoints.org lle ceir manylion am hanes y safle yn ogystal â manylion am y dynion lleol a gollodd eu bywyd yn ystod y ddau Ryfel Byd.

Cae Chwarae Bodawen:

Prynwyd Cae Chwarae Bodawen gan Gyngor Tref Porthmadog yng nghanol y saithdegau ac fe fuddsoddir yn rheolaidd ar y cyfarpar chwarae yno – gan gynnwys darpariaeth chwarae ar gyfer plant ag anableddau. Fe archwilir y safle a'r offer chwarae yn flynyddol gan gwmni G.L.Jones, Bethesda a bydd y Cyngor Tref yn gweithredu ar unrhyw argymhellion ganddynt i wella cyflwr a diogelwch yr offer.

Yng Nghae Chwarae Bodawen mae Meini Gorsedd y Beirdd a osodwyd yno ar gyfer seremonïau Eisteddfod Genedlaethol Cymru Bro Madog a gynhaliwyd ar gyrion y dref ym 1987.

Yn anffodus bydd y cae chwarae yn gorfod cau am gyfnod o fis Medi 2026 ymlaen. Oherwydd cynllun hir-dymor y National Grid i atgyfnerthu'r rhwydwaith rhwng Pentir a Thrawsfynydd, bydd rhan helaeth o'r cae yn cael ei gloddio er mwyn gosod ceblau trydan newydd. Bydd hyn yn amharu ar fynediad y cyhoedd i'r cae a bydd yr offer chwarae yn cael ei ddatgymalu a'i dynnu i lawr. Rhagwelir y bydd y cae chwarae ar gau am dros dwy flynnadd i alluogi contractwyr y Grid Cenedlaethol i gwblhau y gwaith o godi'r hen ceblau trydanol a gosod rhai newydd. Bydd offer chwarae newydd i blant yr ardal i'w mwynhau a giât newydd wrth y fynediad unwaith bydd y gwaith wedi ei gwblhau.

Aelodau

CYNGHORWYR CYNGOR TREF PORTHMADOG **Mehefin 2026**

Ward Gymuned Porthmadog – Tremadog

1. Cynghorydd Aled Griffith
2. Cynghorydd Alwyn Gruffydd
3. Cynghorydd Ben Humphreys

Ward Gymuned Porthmadog – Gest

1. Cynghorydd Dr Melfyn Edwards
2. Cynghorydd Jeremy Davies

Ward Gymuned Porthmadog – Gorllewin

1. Cynghorydd Llywelyn Rhys (Is-gadeirydd)
2. Cynghorydd Michael Roberts
3. Cynghorydd Glenda Murray

Ward Gymuned Porthmadog – Ynys Galch

1. Cynghorydd Carol Hayes
2. Cynghorydd Edward Naish

Ward Gymuned Porthmadog – Dwyreiniol

1. Cynghorydd Karena Owens
2. Cynghorydd Sarah Griffiths Williams
3. Cynghorydd Dion Humphreys

Ward Gymuned Porthmadog – Morfa Bychan

1. Cynghorydd Gwilym Jones (Cadeirydd)
(hefyd yn Gy nghorydd Sir)

Gweithwyr

Clerc a Swyddog Priodol Ariannol presennol Cyngor Tref Porthmadog yw Elfyn Lewis. Mae'r Clerc yn gweithio yn rhan amser, 24 awr yr wythnos.

Dyma'r manylion cysylltu :-

e-bost	clerccyngtreport@gmail.com
ffôn	01766 514210
cyfeiriad	39 Heol Fadog, Porthmadog, Gwynedd LL49 9BU

Cyfarfodydd

Mae cyfarfodydd Rheolaidd y Pwyllgor Llawn y Cyngor yn rhai hybrid - yn Ystafell Glaslyn, Y Ganolfan ac ar Microsoft Teams. Cynhelir y cyfarfodydd am 19.00 ar ail nos Fawrth o bob mis. Cynhelir y cyfarfodydd yn Gymraeg. Mae pob cyfarfod yn cael ei recordio gan y Clerc ar Microsoft Teams.

Mae croeso i'r cyhoedd fynychu a gadael i'r Clerc wybod os oes angen darpar cyfieithu. Ni chynhelir cyfarfod ym mis Awst.

Cyhoeddir Rhaglen pob cyfarfod ar wefan y Cyngor.

<http://www.cyngortrefporthmadog.org>

Cyhoeddir Cofnodion Drafft pob cyfarfod ar y wefan o fewn 7 diwrnod wedi'r cyfarfod a'r Cofnodion Terfynol wedi iddynt gael eu cymeradwyo yn y cyfarfod dilynol. Cynhelir cyfarfod o'r Is-Bwyllgor Eiddo a Cyllid a Datblygu 4 gwaith y flwyddyn yn yr Ystafell Groeso yn Y Ganolfan.

Gwefan Cyngor Tref Porthmadog

<http://www.cyngortrefporthmadog.org>

Ar y wefan ceir gwybodaeth am y Cyngor Tref sydd yn cynnwys aelodaeth, rhaglenni cyfarfodydd, cofnodion, dogfennaeth a chyfrifon y Cyngor.

Ers mis Mawrth 2023 mae gan Gyngor Tref Porthmadog dudalen Facebook lle rhennir gwybodaeth berthnasol i drigolion Porthmadog a'r ardal.

Aelodaeth allanol

Mae'r Cyngor Tref yn aelod o Un Llais Cymru, sef y prif gorff ar gyfer Cynghorau cymuned a thref Cymru. Mae aelodaeth o Un Llais Cymru yn cynnwys mynediad i gyngor cyfreithiol, hyfforddiant, cyngor ar bolisiâu, gwybodaeth o'r Cynulliad a chyngor ar wella darpariaeth a gwasanaethau'r Cyngor. Mae'r Clerc yn aelod o Gymdeithas y Clercod SLCC ac yn manteisio ar ohebiaeth a hyfforddiant ganddynt.

Mae gan y Cyngor Tref gynrychiolaeth ar y canlynol :-

- ☐ Is Bwyllgor Harbwr Porthmadog
- ☐ Ymddiriedolaeth Rebecca
- ☐ Y Ganolfan

- ☐ Amgueddfa Forwrol Porthmadog
- ☐ Clwb Chwaraeon Madog
- ☐ Caru Port
- ☐ Pwyllgor Efeillio
- ☐ Pwyllgor Ardal Arfon Dwyfor (Un Llais Cymru)

Atebolrwydd.

Mae gofyn i Gynghorwyr ddatgan unrhyw ddiddordeb ar eitem i'w drafod ar gychwyn bob cyfarfod. Bydd hyn yn cael ei nodi yn y cofnodion. Mae'r cyfrifon yn cael eu rheoli gan y Clerc sydd hefyd yn Swyddog Ariannol Cyngor Tref Porthmadog. Cyngor Gwynedd sydd yn cynnal archwiliad mewnol o'r cyfrifon a Llywodreath Cymru yr archwiliad allanol ar ran Swyddfa Archwilio Cymru. Bydd Is-Bwyllgor Cyllid Cyngor Tref Porthmadog yn sicrhau cywirdeb a safon rheolaeth y cyfrifon.

Cyllid a Gwariant:

Mae'r gyllideb yn cael ei gosod yn flynyddol ac yn cael ei chymeradwyo gan y Cyngor Llawn. Bydd adolygu trwy'r flwyddyn gan y Cyngor a'r Is-Bwyllgor Cyllid gydag adroddiadau rheolaidd gan y Clerc. Y Praesept yw prif ffynhonnell ariannol y Cyngor. Mae gosod y Praesept yn broses sydd yn cymryd i ystyriaeth costau tebygol y Cyngor ac unrhyw brosiectau sydd yn arwain at benderfyniad maint y Praesept.

Ceir Archwiliad Blynnyddol o holl agweddau o weithgareddau ariannol y Cyngor Tref. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol bydd y Swyddog Ariannol Cyfrifol (y Clerc) yn paratoi'r Ffurflen Flynyddol a dogfennau perthnasol ar gyfer Archwiliad Mewnol gan swyddogion Adran Cyllid Cyngor Gwynedd yn gyntaf, cyn trosglwyddo'r dogfennau i law'r Archwilydd Archwiliadau Cyngorau Cymuned yn swyddfa Archwilio Cymru yng Nghaerdydd. Bydd canfyddiadau'r Archwiliad terfynol yn cael eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor Tref ac ar hysbysfwrdd y Cyngor Tref er mwyn tryloywder. Cyhoeddir dyddiadau hefyd pan fydd y dogfennau ar gael i aelodau o'r cyhoedd ddod i'w harchwilio.

Mantolen 2025-26

CYNGOR TREF PORTHMADOG			
MANTOLEN GWARIANT INCWM HYD AT 31.3.2026	HYD AT 31.3.2026		
Incwm		YN Y BANC 1.4.2025	
		Cyfrif Cyfredol	£ 20,946.58
Praesept	£ 73,658.30	Sieciau heb eu cyflwyno	£ 4,324.00
Ad-daliad TAW	£ 10,449.83		£ 16,622.58
CaePawb	£ 2,270.00	Cyfrif Cadw	£ 35,353.78
Llog Banc	£ 542.44		

Ad-daliad torri gwair	£ 1,064.50		
Incwm meysydd parcio	£ 14,671.93	Cyfanswm	£ 51,976.36
Grant meinciau C. Gwynedd	£ 4,889.26		
Fisher German - Cae Bodawen	£ 8,009.33		
Siec rhif 203638 wedi canslo	£ 30.00		
	£ 115,585.59		
		YN Y BANC 31.3.2026	
Gwariant		Cyfrif Cyfredol	£ 30,343.81
		Sieciau heb eu cyflwyno	
Costau gweinyddol	£ 12,609.84		
Cyflog y Clerc	£ 21,836.88	Cyfrif Cadw	£ 35,896.22
Nadolig	£ 23,306.32		
Cyfraniadau A137	£ 7,100.00		
cyfraniadau A19 Recreation		Cyfanswm	£ 66,240.03
Cyfraniadau A145	£ 8,912.50		
Cae Pawb	£ 335.84		
Parciau a mannau agored	£ 27,189.57		
	£ 101,290.95		
incwm ar ol gwariant	£ 14,263.67	Cynnydd mewn balans	£ 14,263.67
		gwahaniaeth	dim
		Elfyn Lewis	
		23.4.26	

**Ffurflen Flynyddol ar gyfer y Flwyddyn a Ddaeth i Ben ar 31
Mawrth 2025**

Datganiad cyfrifyddu 2024-25 ar gyfer:

CYNGOR TREF PORTHMADOG

Enw'r corff:

	Y flwyddyn a ddaeth i ben		Nodiadau a chanllawiau
	31 Mawrth 2024 (£)	31 Mawrth 2025 (£)	Dylech dalgrynnu'r holl ffigyrau i'r £ agosaf. Peidiwch â gadael unrhyw flychau yn wag gan gofnodi balansau o £0 neu ddim. Rhaid i bob ffigwr fod yn gyson â'r cofnodion ariannol sylfaenol ar gyfer y flwyddyn berthnasol.
Datganiad o incwm a gwariant/derbyniadau a thaliadau			
1. Balansau a ddygwyd ymlaen	54,497	93,328	Cyfanswm y balansau a'r cronfeydd wrth gefn ar ddechrau'r flwyddyn fel y'u cofnodwyd yn y cofnodion ariannol. Rhaid iddo fod yn gyson â llinell 7 y flwyddyn flaenorol.
2. (+) Incwm o drethiant lleol/ardoll	62,581	66,962	Cyfanswm yr incwm a dderbyniwyd/derbyniadwy yn ystod y flwyddyn o drethiant lleol (praesept) neu ardoll/cyfraniad gan brif gyrff.
3. (+) Cyfanswm derbyniadau eraill	37,195	26,922	Cyfanswm incwm neu dderbyniadau a gofnodwyd yn y llyfr arian parod namyn y symiau a gynhwysir yn llinell 2. Mae'n cynnwys grantiau cymorth, dewisol a referniw.
4. (-) Costau staff	15,071	23,155	Cyfanswm gwariant neu daliadau a wnaed i bob cyflogai ac ar ei ran. Dylech gynnwys cyflogau, lwfansau trethadwy, TWE ac YG (cyflogeion a chyflogwyr), cyfraniadau pensiwn a chostau terfynu. Ni ddylech gynnwys ad-dalu mân dreuliau.
5. (-) Llog ar fenthyciadau/ addaliadau cyfalaf	0	0	Cyfanswm gwariant neu daliadau cyfalaf a llog a wnaed yn ystod y flwyddyn ar fenthyciadau allanol (os o gwbl).
6. (-) Cyfanswm taliadau eraill	45,874	112,081	Cyfanswm gwariant neu daliadau fel y'u cofnodwyd yn y llyfr arian parod namyn costau staff (linell 4) a llog ar fenthyciadau/addaliadau cyfalaf (linell 5).
7. (=) Balansau a gariwyd ymlaen	93,328	51,976	Cyfanswm y balansau a'r cronfeydd wrth gefn ar ddiwedd y flwyddyn. Rhaid iddo fod yn hafal i (1+2+3) – (4+5+6).
Datganiad o falansau			
8. (+) Dyledwyr	0	0	Cyfrifon incwm a gwariant yn unig: Nodwch werth dyledion sy'n ddyledus i'r corff ar ddiwedd y flwyddyn.
9. (+) Cyfanswm arian parod a buddsoddiadau	93,328	51,976	Pob cyfrif: Swm yr holl gyfrifon banc cyfredol a chadw, daliadau ariannol a buddsoddiadau a ddelir ar 31 Mawrth. Rhaid i hyn fod yn gyson â balans cysoni'r llyfr arian parod yn unol â'r cysoniad banc.
10. (-) Credydwyr	0	0	Cyfrifon incwm a gwariant yn unig: Nodwch werth yr arian sy'n ddyledus gan y corff (heblaw benthyciadau) ar ddiwedd y flwyddyn.
11. (=) Balansau a gariwyd ymlaen	93,328	51,976	Dylai cyfanswm y balansau fod yn hafal i linell 7 uchod: Nodwch gyfanswm (8+9-10).
12. Cyfanswm asedau sefydlog ac asedau hirdymor	35,894	88,888	Gwerth cofrestr asedau a buddsoddiadau pob ased sefydlog ynghyd ag unrhyw asedau hirdymor eraill a ddelir ar 31 Mawrth.
13. Cyfanswm benthyciadau	0	0	Balans cyfalaf dyledus pob benthyciad gan drydydd partïon ar 31 Mawrth (gan gynnwys PWLB).

Cyfraniadau 2026:

Ym mis Ionawr bob blwyddyn gwahoddir elusennau, cymdeithasau, mudiadau a chlybiau lleol i wneud ceisiadau am nawdd ariannol gan y Cyngor Tref. Trafodir pob

cais yn unigol fel arfer yng nghyfarfod y Cyngor ym mis Chwefror.

Ceisiadau ariannol Chwefror 2026

Penderfyniadau Cyngor Tref Porthmadog

Cyfarfod Llawn Chwefror 10fed, 2026

Mudiad:	Rhodd ariannol	Cynnig. Cyng.	Eilio. Cyng.
1. Criw Cymraeg (Ysgol Eifion Wyn)	£200	Alwyn Gruffydd	Glenda Murray
2. Neuadd Goffa Tremadog	£1,000	Aled Griffith	Glenda Murray
3. Clwb Pel-droed Porthmadog	£250	Melfyn Edwards	Michael Roberts
4. Merched y Wawr Cangen Porthmadog	£200	Alwyn Gruffydd	Carol Hayes
5. HICYP	£500	Aled Griffith	Jeremy Davies
6. Cyfeillion Borth-y-Gest	£500	Aled Griffith	Dr. Melfyn Edwards
7. Clwb Chwareuon Madog	£5000	Dr. Melfyn Edwards	Jeremy Davies
8. Cor Eifionydd	£250	Aled Griffith	Carol Hayes
9. Cyfeillion Ysgol y Gorlan	£200	Aled Griffith	Alwyn Gruffydd
10. Canolfan Morfa Bychan	£1,000	Aled Griffith	Alwyn Gruffydd
11. Yr Wylan	£1,500	Dr. Melfyn Edwards	Aled Griffith
12. Y Ganolfan Porthmadog	£5000	Aled Griffith	Alwyn Gruffydd

Cyfanswm y rhoddion ariannol: £15,600

Materion Polisi :

Mae'r Dogfennau a'r Polisiâu'r canlynol yn cael eu hadolygu yn flynyddol yn y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol pob mis Mai.

- Rheolau Sefydlog
- Rheolau Ariannol
- Côt Ymddygiad
- Archwiliad Mewnol y Cyngor
- Asesiadau Risg
- Cofrestr Asedau
- Polisi Cynllunio
- Polisi di-bapur
- Polisi Iaith
- Polisi Datganiadau i'r Wasg
- Polisi Hyfforddiant

Codi materion gyda Chyngor Gwynedd ac asiantaethau eraill:

Mae Cyngor Tref Porthmadog yn croesawu cyfraniad y cyhoedd trwy dderbyn ac ymateb i lythyrau neu ebyst ganddynt. Yn ystod y flwyddyn a aeth heibio rydym wedi llwyddo i gyfeirio eu pryderon am y materion canlynol ac wedi llwyddo i weithredu i geisio datrys y problemau wrth gyfeirio'r materion at Gyngor Gwynedd neu at asiantaethau perthnasol eraill.

Parcio anghyfreithlon.

Tannau wrth llwybrau cyhoeddus.

Pryderon am ddyfodol Cae Chwarae Bodawen.

Cyflwr strydoedd cefn Porthmadog (yn enwedig chwyn a sbwriel)

Dyfodol Y Parc.

Mae'r Cyngor hefyd wedi llythyru Aelodau Seneddol, Aelodau'r Cynulliad, Dŵr Cymru a Cyfoeth Naturiol Cymru ynglyn â materion mwy eang megis :-

- ☐ diffyg tai fforddiadwy lleol
- ☐ ail gartrefi
- ☐ carthffosiaeth
- ☐ perygl llifogydd
- ☐ problemau parcio

Mae'r Cyngor Tref yn ceisio meithrin perthynas dda gydag asiantaethau cyhoeddus a swyddogion Cyngor Sir Gwynedd. Mae llawer o waith y Cyngor Tref yn dibynnu ar

gydweithrediad da gyda swyddogion Cyngor Gwynedd. Mae'r swyddogion yma yn barod iawn i roi eu hamser i ddod i ymweld â chyfarfodydd y Cyngor Tref pan fo'r galw.

Ceisiadau Cynllunio:

Bydd y Cyngor Tref yn trafod pob Cais Cynllunio a dderbynir gan Adran Gynllunio Cyngor Gwynedd yn eu cyfarfodydd ac yn mynegi eu barn fel corff er mwyn adrodd yn ôl i'r Adran Gynllunio ar unrhyw sylw, amod neu wrthwynebiad i Gais Cynllunio. Bydd y Clerc yn ebostio manylion pob Cais at y Cyngorwyr fel y cânt ddigon o amser i astudio manylion y cais cyn y cyfarfod er mwyn dod i benderfyniad arno. Hysbysir yr Adran Gynllunio o benderfyniad y Cyngor a chyhoeddir penderfyniad y Cyngor ar y cais yng nghofnodion y cyfarfod.

Ar adegau pan fydd y cais wedi cyrraedd y Clerc yn rhy hwyr i'w gynnwys yn y rhaglen ac i gael ei drafod mewn cyfarfod yna bydd y Cyngorwyr yn ymateb yn unigol i'r Cais Cynllunio yn uniongyrchol i'r Adran Gynllunio.

Diffibrilwyr:

Fe arianodd y Cyngor Tref 2 Ddiffibriliwr allan o gyllideb A19 Llesiant ar gyfer 2 safle yn y flwyddyn ariannol 2020-2021. Gosodwyd un ar wal allanol Meithrinfa Hen Ysgol a'r llall ar wal allanol siop Lidl. Mae'r Cyngor Tref wedi cydweithio gyda'r Gwasanaeth Ambiwylans i lunio rhestr o leoliad pob diffibriliwr yn nalgylch y Cyngor Tref. Ceir copi ohono yn hysbysfwrdd y Cyngor ac ar wefan y Cyngor.

Ym mis Medi a Hydref 2022 derbyniodd y Cyngor Tref 3 Diffibriliwr newydd trwy gynllun Save a Life y Gwasanaeth Ambiwylans. Rhoddwyd un yn lle'r un oedd y tu allan i'r Swyddfa Bost ; un ar wal allanol Canolfan Morfa Bychan ; ac un ar safle cartrefi Cerrig yr Afon. Ceir rhestr manwl o holl ddiffibrilwyr ardal Porthmadog ar wefan y Cyngor Tref. Mae'r diffibrilwyr sydd yng ngofal Cyngor Tref Porthmadog wedi cael eu cofrestru gyda The Circuit, BHF a bydd y Clerc yn eu monitro yn rheolaidd i sicrhau eu bod yn barod i'w defnyddio mewn argyfwng. Y Cyngor Tref sydd yn darparu padiau a batris newydd i'r Diffibrilwyr pan fo'r angen.

Mae'r Cyngor Tre dal i fod yn gyfrifol am y diffibrilwyr yma yn eu hardal a byddant yn cael eu checio yn rheolaidd gan Clerc y Cyngor.

Tybiau blodau:

Yn 2022 prynwyd 5 planter blodau – 3 ar gyfer Porthmadog a 2 ar gyfer Tremadog. Mae Cyngor Tref Porthmadog yn parhau i dalu am ail-blannu y tybiau blodau dwy waith y flwyddyn er mwyn cael lliw yn Y Stryd Fawr a Thremadog. Maent yn cael eu cynnal a'u llenwi gan ganolfan arddio lleol, Gardencraft yn Nhremadog.

Noson goleuo Port:

Mae Cyngor Tref Porthmadog wedi bod yn trefnu Noson Goleuo Port ers rhai blynedd bellach. Dyma'r noson pryd bydd y goleuadau Nadolig yn cael eu rhoi ymlaen yn y dref. Mae'n ddigwyddiad nodedig yng nghalendr digwyddiadau y dref gyda plant yr ardal a'u rhieni yn edrych ymlaen am wythnosau i'r noson.

Yn ystod 2025 penderfynwyd i wario ar oleuadau newydd i dair coeden yn Y Parc. Cafwyd ymateb positif gan drigolion y Dref bod y goleuadau yma yn rhagori ar yr hyn oedd yno gynt a'u bod yn ychwanegiad trawiadol i oleuadau y Stryd Fawr yn ystod y Nadolig. Bu Noson Goleuo Port 2025 ar Dachwedd 28ain. Daeth dros 350 o drigolion y dref i'r Parc i fwynhau Band Batala Bermo ac ysgolion lleol yn canu carolau wrh i'r goleuadau yn Y Stryd Fawr a'r goeden Nadolig gael eu rhoi ymlaen.

Trefnwyd y noson ar y cyd gyda'r Ganolfan a roedd Rheolwraig Y Ganolfan wedi trefnu bod Santa Clos yn rhannu anrhegion gyda plant yr ardal ar y safle ynghyd a ffilm Nadoligaidd a gweithgareddau eraill.

Llewyrch o'r Llechi:

Mae Adran Economi a Chymuned Cyngor Gwynedd yn gweithredu amryw o gynlluniau ar draws y dyffrynnoedd llechi o dan faner **Llewyrch o'r Llechi** trwy gyllid Cronfa

Ffyniant Bro a Chronfa Ffyniant Gyffredin. Mae'r cynllun yn rhan o raglen 'Llewyrch o'r Llechi', ble mae Cyngor Gwynedd wedi sicrhau £18miliwn o gyllid Llywodraeth Prydain i ddatblygu a gweithredu cynlluniau i adfywio dyffrynnoedd llechi Gwynedd ac i ddathlu treftadaeth gyfoethog yr ardal a'u dynodiad yn Safle Treftadaeth y Byd. Ariennir y cynllun hwn yn llawn trwy gronfeydd Ffyniant Bro a Ffyniant Gyffredin Llywodraeth y Deyrnas Gyfunol.

Llwyddwyd i sicrhau arian i gomisiynu Howard Bowcott, artist lleol o Benrhyndeudraeth, i greu 4 darn o waith celf cyhoeddus unigryw sy'n dehongli y dreftadaeth llechi lleol ac yn dathlu hanes gyfoethog Porthmadog. Mae'r gwaith celf trawiadol wedi eu lleoli o gwmpas tref Porthmadog – wrth yr harbwr, yn y Parc, ar lwybr cyhoeddus poblogaidd Cob Crwn ac wrth orsaf Rheilffordd Cambrian.

Meinciau a raciau beic:

Yn ystod 2025, llwyddodd y Cyngor Tref i sicrhau grant o prosiect Gwynedd Ni Cronfa Cynghorau Tref / Cymuned er mwyn lleoli chwe mainc a wnaethpwyd o blastig wedi ei ailgylchu yn Stryd Fawr Porthmadog a Borth-y-Gest a raciau beiciau yn Llyn Bach.

Datllu Eifion Wyn:

Fel rhan o brosiect Llewyrch Llechi, gosodwyd llechi yn y palmant ger Y Parc a'r man aros bysiau gyda darnau o gerddi Eifion Wyn, bardd o Borthmadog wedi eu cerfio arnynt.

Mae digwyddiadau wedi eu trefnu i gydnabod cyfraniad Eifion Wyn i ddiwylliant y dref a llenyddiaeth Cymru. Bydd cyngerdd yn Y Ganolfan ar Hydref 8fed, darlith yn Capel y Porth ar Hydref 13eg a Chymanfa Ganu yng Nghapel Peniel Tremadog ar Hydref 18ed i ddathlu ei fywyd.

Yn ogystal mae trefniadau i osod bwrdd gwybodaeth ar Eifion Wyn yn y dref yn ystod 2026.

Elfyn Lewis
Clerc Cyngor Tref Porthmadog
Gorffennaf 2026